

**DEZVOLTAREA ȘI STIMULAREA CREATIVITĂȚII ELEVILOR
ÎN PROCESUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT**

**DEVELOPMENT AND CREATIVITY STIMULATION
IN THE LEARNING PROCESS**

ANATOLIE POPOVICI,
doctorand,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Articolul abordează problema dezvoltării și stimulării creativității elevilor în procesul de învățământ. Creativitatea face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Putem concluziona că creativitatea trebuie încurajată și cultivată prin respectul de sine, ea nu este doar un har dăruit de Dumnezeu, ci este însăși exprimarea de sine a ființei umane și se manifestă în orice domeniu.

Cuvinte-cheie: imaginație, creativitate, voință, perseverență, teste de creativitate, receptivitate, pozitivitate, blocaje culturale.

This article deals with the issue of pupil's development and creativity stimulation in the learning process. The creativity makes it possible to create real or purely mental products, which constitutes a progress on the social level. We can conclude that creativity must be encouraged and developed by self-esteem; it is not only a talent given by God, it is namely the self-expression of the human being and it comes out in any field.

Keywords: imagination, creativity, will, perseverance, creativity tests, receptivity, positiveness, cultural blockings.

Creativitatea pedagogică definește modelul calităților necesare educatorului/cadrului didactic pentru proiectarea și realizarea unor activități eficiente prin valorificarea capacităților sale de înnoire permanentă a acțiunilor specifice angajate la nivelul sistemului și al procesului de învățământ. Ea face posibilă crearea de produse reale sau pur mintale, constituind un progres în planul social. Componenta principală a creativității o constituie imaginația, dar creația de valoare reală mai presupune și o motivație, dorința de a realiza ceva nou, ceva deosebit. Și cum nouitatea nu se obține cu ușurință, o altă componentă este voința, perseverența în a face numeroase încercări și verificări [2, p.157].

Rolul școlii la formarea comportamentului creator este foarte important, deoarece rămâne principalul instrument pe care societatea îl folosește pentru cultivarea creativității la tânăra generație.

Deși pare paradoxal, creativitatea este educabilă. Pentru dezvoltarea creativității la elevi există două căi:

- a) modernizarea sistemică a învățământului, în toate verigile și amănunțele sale, în lumina unei pedagogii a creativității;
- b) introducerea unui curs aplicativ de creativitate ca o materie de sine stătătoare, repetabil la anumite intervale de timp. Acesta va avea un triplu caracter: interdisciplinar (ca metodologie, material faptic și aplicații), supradisciplinar (ca realizare și finalitate) și paradisciplinar (ca plasare în programa școlară, alături de celelalte discipline de studiu) [4, p.69].

Școala din zilele noastre nu se mai bazează pe natura cunoștințelor, ci fiind organizată în vederea unui alt scop, ea tinde la dezvoltarea aptitudinilor de creație a tinerilor ce aparțin generațiilor noi. Astfel elevilor ar trebui să li se dea ocazia de a lucra împreună, de a participa la lucrări colective.

În situații concrete, elevii conștientizează și învață să învingă barierele producției creative. Se consideră că acestea sunt de trei tipuri [3, p. 146]:

- a) perceptivitate, provocând dificultăți în: delimitarea problemelor, generalizarea problemelor, definirea termenilor, utilizarea mai multor sensuri în observare, sesizarea de relații îndepărtate, investigarea faptelor evidente, distingerea cauzei de efect;
- b) blocaje culturale, conformismul, supraevaluarea competiției sau a cooperăției, suprageneralizări, prea mare încredere în rațiune și logică, încrederea totală în statistici, prea multe sau prea puține cunoștințe în domeniu;
- c) blocaje „emoționale”: teama de a greși, fixarea la prima idee ce vine în minte, lipsa trebuinței de a pune în lucru ideea găsită, teama de aprecierea colegilor, rigiditatea gândirii, dorința de a rezolva repede [5, p.78].

Școala realizează finalități educative specifice, de care este direct responsabilă. Ei îi revine responsabilitatea de a acționa pentru stimularea potențialului creativ al elevilor în următoarele direcții [1, p.129]:

- a) identificarea potențialului creativ al elevilor. Crearea premiselor gnoseologice ale activității creatoare, libere și conștiente a omului (o concepție despre lume care să dea sens și să orienteze activitatea creativă);

- b) dezvoltarea posibilităților individuale de comunicare. Aceste posibilități trebuie să înlesnească punerea rezultatelor creației la dispoziția societății;
- c) asigurarea suportului etic al comportamentului creator.

Cei mai buni factori instrumentali ai creativității pot fi considerate *testele de creativitate*, deoarece ele pun în evidență o serie de caracteristici personale. Testele îi solicită, de exemplu, subiectului să realizeze într-un interval de timp determinat cât mai multe desene originale pornind de la figuri date, să imagineze pentru aceste desene titluri, să găsească utilizări multiple unui obiect, să imagineze un alt sfârșit al unei povestiri cunoscute etc. [8, p. 178].

Prin exerciții bine alese, profesorul poate educa la elevi încrederea că fiecare dintre ei posedă capacitatea de a fi creativ, că aceasta se poate dezvolta prin însușirea de noi tehnici de gândire. Pentru aceste obiective, în clasă trebuie format un climat de lucru definit prin următoarele [6 p. 54]:

1. Întrebările elevilor sunt tratate cu atenție, ideile lor sunt recepționate cu respect;
2. Profesorul le întărește constant convingerea că ideile sunt valoroase, învățându-i criteriile de evaluare;
3. În anumite perioade elevii lucrează și produc idei fără o evaluare din partea profesorului;
4. De fiecare dată, producției deliberate de idei i se afectează un anumit timp;
5. Se lucrează cu clasa întreagă, individual sau pe grupe mici.

În procesul organizării climatului creativ apar următorii factori:

- stimularea divergenței – incitarea clasei în a da cât mai multe soluții la aceeași problemă pusă, lăsând timp pentru generarea răspunsurilor;
- receptivitatea – îngăduința, răbdarea de a asculta toate răspunsurile elevilor, neîntrerupându-i fără a formula vreo apreciere imediată asupra acestora, acordând o aceeași încredere tuturor elevilor; acceptarea de întrebări – în loc de soluții imediate – cu scopul de a clarifica elevilor problema pusă;
- pozitivitatea – străduința de a găsi – în timpul evaluării – un aport în fiecare dintre soluțiile sau întrebările formulate;
- coparticiparea elevilor la evaluarea răspunsurilor [7, p. 98].

Lețiile de coregrafie oferă reale posibilități de organizare și desfășurare a unor multiple activități menite a dezvolta capacitatea de creație a elevilor. Dintre acestea pot fi amintite: jocurile de rol, cum ar fi citirea unei poezii sau istorioare doar prin gesturi, mimici și mișcări din diverse dansuri; completarea compoziției unui dans cu mișcări proprii inventate; alcătuirea unor noi denumiri ale mișcărilor din dans; schimbarea cu rolurile chiar în timpul dansului, adică fata execută mișcările băiatului și invers; improvizarea unui dans cu un alt partener etc.

Se pot face multe pentru educarea spiritului creativ în școală. Primordial ar trebui de modificat esențial modul de gândire și stilul de lucru în clasă, cristalizate în secole de învățământ tradițional, prea puțin preocupat de această latură a personalității elevului, care capătă în zilele noastre o valoare din ce în ce mai însemnată.

Putem spune așadar că, creativitatea trebuie încurajată și cultivată prin respectul de sine, ea nu este doar un har dăruit de Dumnezeu unui Eminescu, Enescu sau Edison, ci este însăși exprimarea de sine a ființei umane, care se manifestă în orice domeniu.

Referințe bibliografice

1. CERGHIT, I. *Metode de învățământ*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1976.
2. CUCOȘ, C. *Pedagogie*. Iași: Editura Polirom, 2001.
3. GIRBOVEANU, M. *Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ*. București: Editura didactică și pedagogică, 1981.
4. STOICA, A. *Creativitatea elevilor. Posibilități de cunoaștere și educare*, București: Editura didactică și pedagogică, 1983.

5. VOICULESCU, F. *Analiza resurse-nevoi și managementul strategic în învățământ*, București: Editura „Aramis”, 2004.
6. GETZELS, J.W., JACKSON, P.W. *Creativity and intelligence*, New York, 1962.
7. COVINGTON, M. *Promoting creative thinking in the classroom*, Ohio, 1969.
8. GIRBOVEANU, M., NEGOESCU, V., NICOLA, G., ONOFREI, A., ROCO, M., SURDU, A. *Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ*. București, 1981.